

Inzoomen op de historische Hoeksche Waard

Arie Pieters

Inzoomen op de historische Hoeksche Waard

Arie Pieters

Schrijver/samensteller: Arie A. Pieters
Omslagontwerp: Arie A. Pieters

Foto's privé-verzamelingen:

collectie/archief Arie A. Pieters
collectie dhr. J. Berkman
collectie dhr. P. v. d. Berg
collectie dhr. A. W. Barends
collectie dhr. A. v. Bruggen
collectie dhr. W. v. d. Brink
collectie dhr. L. Smids
collectie dhr. J. Koster
collectie dhr. R. J. v. d. Berg
collectie dhr. L. Leijdens
collectie dhr. E. Harinck
collectie dhr. A. Hartman

Foto's websites:

website Kustvaartforum.com, website Wikipedia.org
website Ansichtkaartenbeurs.nl, website Binnenvaart.eu,
website Regionaalarchiefdordrecht.nl, website HWWonen.nl,
website House-of-cards.nl

Foto's (2x) facebookgroepen:

Hoeksche Waard in vroeger tijden

Foto omslag:

De Zuid Voorstraat in 's-Gravendeel in 1912.

ISBN: 9789403627281

Uitgegeven via: Mijnbestseller.nl

Print: Printforce

Copyright: Arie A. Pieters, 2021 ©

Inhoudsopgave

1. Inleiding
2. Inzoomen op de historische Hoeksche Waard
3. Van de historische hak op de tak
4. Nawoord
5. Bronnen & woord van dank
6. Nuttige websiteadressen historische organisaties
7. Eerdere uitgaven

1. Inleiding

'Inzoomen op de historische Hoeksche Waard'. Een boek dat mede op verzoek tot stand is gekomen, maar los daarvan is het voor ondergetekende ook erg leuk werk, al dat spitten in die verzamelingen oude foto's en ansichtkaarten uit soms lang vervlogen tijden. En daar komt nog bij dat het aanbod van foto-boeken over plaatselijke en regionale geschiedenis steeds minder lijkt te worden. Voor de bekende uitgeverijen lijkt het niet interessant te zijn en dus nemen steeds minder auteurs en mensen die onderzoek doen naar dergelijke historie de moeite om er in boekvorm iets mee te doen. Maar als je dat nog wel wilt doen zijn er nu tegenwoordig gelukkig de zogenaamde 'self-publishing-platforms', zoals Mijnbestseller.nl. Goed, je moet dan wel veel dingen zelf willen en kunnen doen, maar dan heb je ook wat. En zo kunnen veel mensen die de 'schrijverspen' op willen pakken toch aan de slag.

Uiteraard zijn er in de jaren zestig, zeventig en ook nog tachtig wel volop boeken geschreven over historie in combinatie met onze regio en/of bepaalde dorpen en onderwerpen, maar helaas zijn die anno 2021 vrijwel alleen nog tweedehands verkrijgbaar. En dan moet je het net treffen dat je het boek dat op je verlanglijstje stond te pakken kan krijgen via een tweedehands boekwinkel of bijvoorbeeld via een verkoopwebsite als Marktplaats. Zo zijn er meer dan voldoende redenen om ook in dit 'digitale tijdperk' boeken te blijven maken. En om allerlei historische onderwerpen in boekvorm vast te leggen. Het is daarnaast ook nog zo dat als je eenmaal enige bekendheid hebt als iemand die zich met historie bezig heeft gehouden, je om de zoveel tijd ook weer 'nieuwe' oude foto's of ansichtkaarten en ook weetjes en feiten krijgt 'toegestopt'.

Dergelijke aanvoer van gegevens en foto's zorgt er mede voor dat je als auteur weer wat extra motivatie krijgt om in de weer te blijven met het schrijven van historische boeken. Een recent voorbeeld is dat ik in april van dit jaar (2021) via reacties op facebook te horen kreeg dat ondermeer de aannemers Mourik (Groot Ammers) en Troost (Pernis-Rotterdam) in onze regio mee hebben gewerkt (met hun GMC CCKW kippers) om na de Watersnoodramp van 1953 dijken te dichtten. En later ook nog betrokken waren bij de dijkversterkingen in de Hoeksche Waard en trouwens het hele Rijnmondgebied. Logisch natuurlijk, als je er goed over nadenkt, want zeker in 1953 hadden veel aannemers, die bezig waren met grondverzet vaak nog maar een beperkt aantal trucks. En dus moesten vrijwel alle bedrijven met vrachtwagens en zeker met kippers aan de slag. Alleen massale inzet van materieel kon ervoor zorgen dat de dijken zo snel als mogelijk was weer werden gedicht.

**Een GMC CCKW van de firma Troost uit Pernis aan 't werk.*

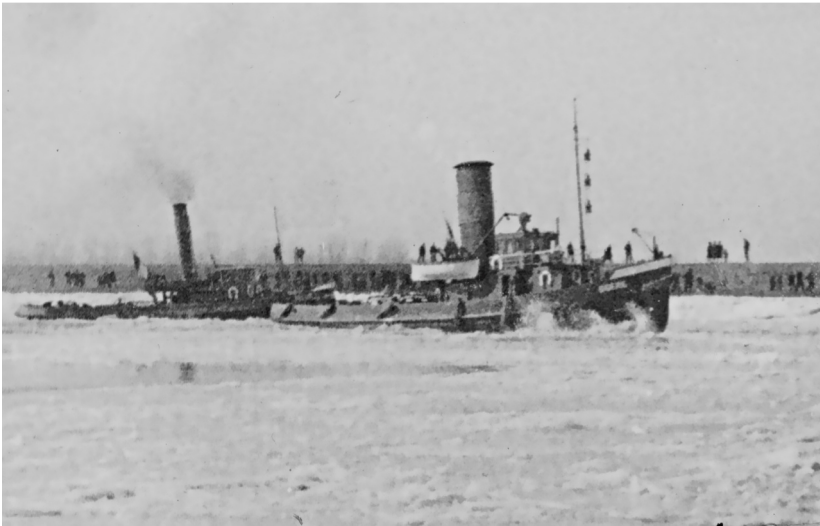
In dit boek heb ik als uitgangspunt genomen de dorpen die er waren voordat alle samenvoegingen begonnen. In de praktijk wil dat dus zeggen voordat de gemeenten Korendijk, Cromstrijen en Binnenmaas werden gevormd. We gaan bij de foto-series in het boek daarom uit van de hiernavolgende toen nog zelfstandige dorpen/gemeenten:

- 's-Gravendeel, -Strijen, -Klaaswaal, -Numansdorp, -Piershil, -Goudswaard, -Maasdam, -Puttershoek, -Zuid-Beijerland, -Nieuw-Beijerland, -Heinenoord, -Westmaas, -Oud-Beijerland, -Mijnsheerenland

Daarnaast proberen we ook zoveel mogelijk kleine dorpen en buurtschappen aan te doen op onze papieren reis terug in de tijd, zoals bijvoorbeeld *Mookhoek, Cillaarhoek, Zuidzijde, Strijensas, Goidschalxoord en Sint Anthoniepolder*.

Uiteraard moesten er keuzes worden gemaakt en zijn er niet van elk dorp evenveel foto's in dit boek opgenomen, maar er is getracht om zoveel mogelijk interessante oude opnamen een plaatsje te geven in het boek. Het gaat in pakweg 98/99% van de gevallen om foto's en ansichtkaarten die zijn vervaardigd tussen 1900 en 1975. Ook in dit boek komen dus weer foto's voorbij uit de jaren zestig en begin jaren zeventig. Dit heb ik gedaan ondanks (beperkte) kritiek op eerdere boekjes, zoals b.v. *'Inzoomen op Puttershoek in vroeger tijden'*. Het blijkt dat niet iedereen de jaren zestig en zeventig ziet als een onderdeel van de 'echte' geschiedenis. De realiteit is echter dat het jaar 1960 inmiddels nu al 61 jaar achter ons ligt en het jaar 1970 51 jaar... Dit was de tijd dat ondermeer mijn ouders, die beide allang niet meer in leven zijn jonge volwassenen waren. En als onze generatie die tijd niet in beeld brengt wie doet het dan?

Verder ontkwamen we er ook in dit boek niet aan om toch weer enkele foto's erin op te nemen, die vriendelijk gezegd niet van de 'allerbeste' kwaliteit waren. Zoals ik in eerdere boeken ook al eens aanhaalde: Je moet, zelfs als je dingen als scherpte en het contrast met behulp van Photoshop digitaal heel goed kan bijstellen, soms met hele oude foto's nu eenmaal roeien met de riemen die je hebt. Mijn insteek is simpel: Laten we blij zijn dat ook die mindere of in enkele gevallen hele matige kwaliteit foto's er nog zijn.

**Dit is een goed voorbeeld van een 'mindere' foto: 'Siberië', de 'Beer van Rotterdam' beukt zich begin maart van 1929 een weg door het ijs op de Dordtse Kil bij 's-Gravendeel. Het ijs spat op bij de boeg van de legendarische stoomsleper annex ijsbreker! Door de verzuring was echter al een flink deel van de scherpte van de originele foto verloren gegaan. Gelukkig kon hij nog een beetje toonbaar worden gemaakt.*

Wij zien in dit boek een mix terug van bekende, minder bekende, hele zeldzame en zelfs een aantal unieke, nooit eerder in boeken afgebeelde foto's. Een aantal opnamen kwam al eens aan bod in één van mijn eerdere historische fotoboekjes, maar die vond ik dusdanig belangrijk dat ze in dit boek eigenlijk niet mochten ontbreken. Verder zoomen we ook nu weer in op een aantal foto's en dat doen we dan specifiek om mensen, huizen of bepaalde elementen in een straat weer beter in beeld te krijgen. Je weet tenslotte nooit of men zodoende ineens familie of bekenden van vroeger kan herkennen of misschien stond die auto van grootvader wel ergens in een straat? Sommige foto's zullen 'een feest der herkenning' zijn, maar bij andere zult u misschien toch verrast worden en zeggen: '*Dat heb ik nooit geweten*'.

Maar los van dit alles wens ik iedereen veel lees- en vooral kijkplezier toe.

Arie Pieters

2. Inzoomen op de historische Hoeksche Waard

Het inzoomen op foto's is niet altijd mogelijk, omdat simpelweg de kwaliteit van oude opnames niet altijd goed genoeg was en bij sommige foto's en ansichtkaarten is er ook bewust voor gekozen om de hele afbeelding te laten zien. Het is nu eenmaal ook goed om regelmatig een hele straat, blok woningen of een hele haven in beeld te brengen.

**Hoek winkelpand aan de Oost Voorstraat in Oud-Beijerland in de jaren twintig of begin dertig gefotografeerd.*

Dit fraaie, inmiddels verdwenen hoekpand in Oud-Beijerland is echter een mooi voorbeeld om wel in te zoomen op een foto. Details zoals de oude reclameborden komen zo prima in beeld.

SPARTA

Het **NEDERLANDSE**
MOTORRIJWIEL

Met **INTERNATIONALE**
REPUTATIE

Geen wonder!
SPARTA
Ziet U overal

★ **Trek er gerust op uit!**
Uw SPARTA kan er tegen

SPARTA RIJWIELEN- EN MOTORENFABRIEK - APeldoorn

**Een circa zestig jaar oude advertentie van SPARTA, uit de tijd dat het merk niet alleen fietsen produceerde. Jawel, ook in dit boek duiken af en toe weer advertenties op uit lang vervlogen tijden ter onderbreking van de reguliere fotoseries.*

's-Gravendeel

We beginnen aan onze reis terug in de tijd in mijn eigen woonplaats: 's-Gravendeel. Bij elk dorp dat voorbij gaat komen zullen we de bekende beelden zien van straten, gebouwen, havens en bedrijven. Ieder dorp heeft zo uiteraard zijn eigen specifieke en kenmerkende gebouwen of plekken die vaak gefotografeerd werden, maar daarnaast zijn er ook grensoverschrijdende dingen. Dit is daar een goed voorbeeld van: De stadsbussen van Dordrecht, die tot het einde van de jaren zestig ook 's-Gravendeel aandeden. Maar naar het schijnt kwamen ze niet alleen bij ons langs, maar ook in de buurtschappen/dorpen net voorbij 's-Gravendeel.

**Een Dordtse stadsbus met als eindbestemming het 'Bagijnhof' onderweg in de binnenstad. Dit type bus van het merk Mercedes waren de laatste die 's-Gravendeel aandeden. Daarna reden de RTM bussen weer naar het centrum van de stad.*

Het veer 's-Gravendeel – Wioldrecht is natuurlijk ook een goed voorbeeld van iets dat weliswaar echt bij 's-Gravendeel hoorde, maar waar ook veel mensen van buiten ons dorp gebruik van maakten. Dat was al zo in de tijd dat het kleine stoomschip de Veerdienst III met een ponton dienst deed als veerpont.

**Hier zien wij rond 1925 Veerdienst III aan de Wioldrechtse kant. Op de achtergrond passeerde net een klein stoomschip. Het ponton komt hier ook mooi in beeld en naast fietsers is er ook een auto zichtbaar. Echt nog een model zoals we dat in de oude films van ondermeer Laurel & Hardy vaak voorbij konden zien komen.*

Met het kleine dappere stoomschip, dat in 1929 plaats zou gaan maken voor een 'echte' veerpont zonder ponton, liep het trouwens goed af. Het werd later verbouwd en bestaat in perfect onderhouden staat (als een 'partyschip') nu nog steeds.

**De nieuwe tijd was aangebroken in 1929: Een nieuwe veerpont werd in gebruik genomen. De veerdienst 's-Gravendeel-Wioldrecht beschikte nu ook over een 'echte', moderne pont zonder een apart ponton.*

Volop feest toen de nieuwe veerpont ging varen tussen 's-Gravendeel en Wioldrecht. We zien hier zo goed als zeker de eerste of in elk geval één van de eerste auto's, die destijds de nieuwe veerpont opreden. We zien op deze foto verder dat men in de naaste omgeving vlaggen had opgehangen. In de verte is goed zichtbaar dat er veel toeschouwers aanwezig waren. Het betreft hier een foto van hele goede kwaliteit, ongetwijfeld gemaakt door een beroepsfotograaf.

Geen versieringen en vlaggen meer op deze foto van de nieuwe veerpont. Aan de zijkant een bord met de tekst '**'s-Gravendeel-Wieldrecht'**'. Er stonden in elk geval twee vrachtwagens op de pont toen deze foto werd gemaakt.

**De veerpont onderweg naar Wieldrecht/Dordrecht. Een aantal mensen keek nog even naar de fotograaf van dienst. Het zullen ongetwijfeld medewerkers van het veer zijn geweest.*

Deze opname zal waarschijnlijk later in 1929 zijn gemaakt of anders in 1930. De kwaliteit (scherpte en contrastwaarden) wijzen erop dat ook dit weer een professionele foto is. Mogelijk is de foto in opdracht gemaakt voor een winkel of onderneming, die bezig was met ansichtkaarten van het veer 's-Gravendeel-Wieldrecht, of wilde de gemeente 's-Gravendeel zelf foto's van de nieuwe veerpont in actie?

**De 'Thor', zoals in de volksmond deze stoomschip-dienst tussen onder andere 's-Gravendeel en Dordrecht werd genoemd. Hier te zien ter hoogte van Dordrecht. De aanlegsteiger van de 'Thor' (vernoemd naar de rederij) was in 's-Gravendeel bij de wijk Bevershoek.*

Deze stoomschepen deden in de regio Rijnmond en daar net buiten nog meer gemeenten aan, zoals Slikkerveer, Zwijndrecht en Willemsdorp. In Dordrecht had men twee halten. Het schip waarmee men 's-Gravendeel aandeed was de 'Thor X'.

**Hier zien we weer de pont in beeld, maar ditmaal een nieuwe uitvoering. We zien hier namelijk de veerpont die in de jaren vijftig, begin jaren zestig dienst deed. Ook zien we in de verte de boerderij 'de Krab'. Deze zou later afgebroken worden. Op de pont lijkt onder andere een Volvo te staan. Het model van Volvo dat ook wel 'katterug' werd genoemd in de jaren vijftig en zestig. (De officiële type aanduiding van Volvo was P444.) De veerpont was toen de foto werd gemaakt nog een stoompont.*

**'Gezicht op Dordrecht', is de titel van deze ansichtkaart met natuurlijk prominent de Grote Kerk van Dordrecht in beeld. Maar bij deze fraaie ansichtkaart uit de jaren zestig ging het mij vooral om wat we op de voorgrond zien. Daar komt namelijk de oude Veerdienst III voorbij varen. Zo ziet het schip er na de verbouwing uit. Veerdienst III is nu anno 2021 een 'partyschip' voor gezelschappen van 35 personen maximaal. Gebouwd in 1898 is het vroegere stoomschip nu dus toe aan verjaardag nummer 123! (De Grote Kerk wordt overigens ook wel de 'Onze-Lieve-Vrouwenkerk' genoemd.)*

**We blijven met deze afbeelding in de jaren zestig. Vermoedelijk in de eerste helft van dat decennium zien we hier een klein binnenvaartschip passeren en aan de 's-Gravendeelse kant een zeiljacht. Op de achtergrond komt boerderij 'de Krab' in beeld. We zien ook dat er heel wat populieren bij de boerderij stonden. Het is moeilijk te zeggen of deze foto vanaf de oever van Wioldrecht of van de pont is genomen. Op deze locatie stond trouwens eerder een andere boerderij.*

**Rond 1930 kijken we ook nog even bij de overburen. We zien hier een aantal inwoners van Wioldrecht, die keurig poseren voor de fotograaf. Op de oudere heer van rond de zeventig na vrijwel allemaal kinderen en tieners. Op de dijk (de Wioldrechtse zeedijk) rechts is een gesloten vrachtwagentje zichtbaar en daar net voor zien we een hondenkar. Die waren rond 1930 nog steeds in gebruik. Pas in de jaren vijftig kwam er in ons land een verbod op honden als trekdier van wagens. Wij liepen daarmee ruim achter op de meeste buurlanden.*

**De jaren zeventig: De veerdienst 's-Gravendeel-Wieldrecht is begonnen aan de laatste fase in haar bestaan. In 1977 viel het doek definitief. De laatste acht jaar had er nog een veerpont die was gehuurd van Amsterdam dienst gedaan, samen met de pont die wij hier zien. Deze veerpont was sterker en kon ook meer auto's vervoeren. De toestroom van het autoverkeer, de verbreding van de Dordtse Kil én tevens de toegenomen stroming zorgden er samen voor dat het veer plaats moest maken voor de Kiltunnel.*

**De 'Amsterdamse veerpont' ook in beeld en in dit geval aan de 's-Gravendeelse kant. Wie goed kijkt kan centraal op de pont de tekst 'ZWARE VAN NELLE' ontcijferen. Deze veerpont deed tot de laatste dag dienst bij het veer.*

**We gaan naast het café (voormalig raadhuis) de hoek om en de dijk op in het gesloopte, historische wijkje Bevershoek. Deze opname is rond 1970 gemaakt. Het was een uniek wijkje en wat mij betreft eeuwig zonde dat het vrijwel in zijn geheel moest verdwijnen.*

Bevershoek is samen met het Weverseinde in Puttershoek vermoedelijk de bekendste wijk in de Hoeksche Waard, die bijna helemaal van de kaart is verdwenen. Naast de historische, vaak enkele eeuwen oude huizen en huisjes, was er ook de zandsilo van de firma Van der Linden. Die zou na de sloop een plekje krijgen bij de nieuwe haven. In totaal zijn slechts drie huizen overeind gebleven van dit unieke wijkje.

**Geen beeld van het veer bij 's-Gravendeel is compleet zonder de frietkraam van 'Correchie'. (Links op de foto zichtbaar.)*

**Vermoedelijk heeft bijna iedereen die regelmatig bij het veer kwam of er gebruik van maakte weleens friet gehaald bij Cor.*

**Einde jaren zestig kijken we middels deze luchtfoto neer op de meest prominente panden en huizen in Bevershoek. De zandsilo van Van der Linden is net buiten beeld gebleven op deze opname. Het stuk oude haven is er nog wel. Het derde huis centraal van boven, midden op de foto is nu het pand dat het dichtste bij de Dordtse Kil staat. Dit geeft een goede indruk van hoeveel breder de rivier hier uiteindelijk geworden is. De sloep van het historische wijkje viel bijna samen met de laatste dagen van de veerdienst 's-Gravendeel-Wioldrecht.*

**De laatste werkdag van het veer 's-Gravendeel-Wieldrecht is destijds middels een fotoserie vastgelegd door mijn vader Aart Pieters †. Die laatste werkdag van de pont vond hij een stuk interessanter dan de 'feestelijkheden' later. De pont op deze foto heeft later nog ergens in de regio dienst gedaan en de 'Amsterdamse veerpont' ging terug naar Amsterdam, waar hij als mijn informatie correct is in gebruik werd genomen als een soort drijvend café of een restaurant. Voor iedereen die ooit gebruik maakte van het veer resteren de herinneringen aan overvaren in de mist, soms bij strenge vorst en natuurlijk aan de zelf gemaakte patat frites van 'Correchie'.*

Droste chocoladerepen winnen door hun voortreffelijke kwaliteit. Kies uit de zes kostelijke smaken!

DROSTE CHOCOLADEREPEN **Altijd welkom!**
melk • nougat-melk • hazelnoot-melk • dessert • hazelnoot-dessert:
per stuk 20 ct. • doublettenreep (halfmelk, halfdessert): 25 ct.

**Voor de 'commerciële break' doen we even een beroep op de chocoladerepen van Droste: 'Altijd welkom!'*